

Arkivsaksnr: 2022/6368-0

Sakshandsamar: Anbjørg Nornes

Dato: 21.05.2022

Utval	Utvalssak	Møtedato
Nærøyfjorden verneområdestyre	10/22	14.06.2022

Bleia-Storebotnen landskapsvernombord - ny 420 kV-leidning Sogndal - Aurland

Innstilling frå forvaltar

Nærøyfjorden verneområdestyre gjev Statnett dispensasjon til bygging av ny 420 kV-leidning Sogndal – Aurland gjennom Bleia-Storebotnen landskapsvernombord. Når ny 420 kV-leidning er sett i drift, skal eksisterande 300 kV-leidning rivast, og gamle mastefundament skal fjernast frå området.

Dispensasjonen er gitt med heimel i verneforskrifta for Bleia-Storebotnen landskapsvernombord § 3 punkt 1.3 d), og gjeld med følgjande vilkår:

- Ny 420 kV-leidning skal oppførast i samsvar med konsesjon gitt av NVE. Gjennomføringa skal vera i tråd med godkjent miljø-, transport- og anleggsplan.
- Anleggsperioden er frå 01.01.2023 til 31.12.2026.
- Bygging av ny 420 kV-leidning går over ei strekning på 8,65 km vest for eksisterande leidningstrase.
- Det kan plasserast 23 nye mastepunkt for ny 420 kV dupleks leidning.
- Det skal gjerast minst mogleg terrengeinngrep på kvart mastepunkt, og det skal berre brukast stadeigen masse ved revegtering på mastepunkta.
- Ved vinkelpunktet ved mast FM71 mot grensa til Nordheimsdalen naturreservat, på riggplass B8C og B8D, kan det midlertidig plasserast stekkeutstyr i form av vinsj og tromlar. Utstyret skal plasserast rett på bakken og forankrast med lause betongblokker. Det skal ikkje planerast i terrenget før oppstilling av utstyret dersom det er mogleg å nytta betongblokker eller anna materiale. Dersom det er naudsynt med planering, skal dette gjerast skånsamt i terrenget, og med minst mogleg inngrep.
- Det kan nyttast gravemaskin til graving av fundament for mastepunkt i lausmassar. Gravemaskin og utstyr skal vera reingjord før dei vert transportert inn i området, slik at utstyret ikkje fører med seg framande artar inn i landskapsvernombordet.
- På arbeidsplassane kan det settast opp flyttbare konteinerar med opphold- og sanitærfasilitetar, og konteiner for lagring av verktøy og utstyr. Konteinerane skal plasserast på bakken utan terrengeinngrep. For å hindre terrengekade, skal det leggjast matter i terrenget framfor inngangsdørene. Alle konteinerane skal fraktast ut av området straks anleggsarbeidet er sluttført, og eventuelle terrengekadar skal rettast.

- Eksisterande 300 kV-leidning skal rivast straks ny 420 kV-leidning er sett i drift.
- Ved fjerning av eksisterende mastepunkt skal mastene skjerast ned, kappast opp og fraktast ut med helikopter. Fundamentet til mastene skal skjerast ned til fjellet, og i lausmassar skal fundamentet fjernast 20 cm under bakken. Fjerning av fundamenta skal gjerast ved å bruka handhalde boremaskin og ekspanderande, eller avgrensa sprenging av sjølve fundamentet. Ved bruk av sprenging skal sprengstein og alle restar etter sprengstoff samlast opp og handterast som avfall som vert frakta ut av området.
- Etter anleggsperioden er avslutta skal området ryddast for avfall, og alt utstyr skal fraktast ut av området.
- Rapporten som vert utarbeidd etter arbeidet er avslutta skal sendast til verneområdestyret.
- Det skal vere ei sluttsynfaring med forvaltar ved avslutning av arbeidet med 420 kV-leidninga for å sjå til at tilstellinga etter arbeidet er tilfredsstillande.

Saksprotokoll i Nærøyfjorden verneområdestyre - 14.06.2022

Behandling

Vedtak i samsvar med innstilling frå forvaltar.

Vedtak

Nærøyfjorden verneområdestyre gjev Statnett dispensasjon til bygging av ny 420 kV-leidning Sogndal – Aurland gjennom Bleia-Storebotnen landskapsvernombord. Når ny 420 kV-leidning er sett i drift, skal eksisterande 300 kV-leidning rivast, og gamle mastefundament skal fjernast frå området.

Dispensasjonen er gitt med heimel i verneforskrifta for Bleia-Storebotnen landskapsvernombord § 3 punkt 1.3 d), og gjeld med følgjande vilkår:

- Ny 420 kV-leidning skal oppførast i samsvar med konsesjon gitt av NVE. Gjennomføringa skal vera i tråd med godkjent miljø-, transport- og anleggsplan.
- Anleggsperioden er frå 01.01.2023 til 31.12.2026.
- Bygging av ny 420 kV-leidning går over ei strekning på 8,65 km vest for eksisterande leidningstrase.
- Det kan plasserast 23 nye mastepunkt for ny 420 kV dupleks leidning.
- Det skal gjerast minst mogleg terrenginngrep på kvart mastepunkt, og det skal berre brukast stadeigen masse ved revegtering på mastepunkta.
- Ved vinkelpunktet ved mast FM71 mot grensa til Nordheimsdalen naturreservat, på riggplass B8C og B8D, kan det midlertidig plasserast stekkeutstyr i form av vinsj og tromlar. Utstyret skal plasserast rett på bakken og forankrast med lause betongblokker. Det skal ikkje planerast i terrenget for oppstilling av utstyret dersom det er mogleg å nytta betongblokker eller anna materiale. Dersom det er naudsynt med planering, skal dette gjerast skånsamt i terrenget, og med minst mogleg inngrep.

- Det kan nyttast gravemaskin til graving av fundament for mastepunkt i lausmassar. Gravemaskin og utstyr skal vera reingjord før dei vert transportert inn i området, slik at utstyret ikkje fører med seg framande artar inn i landskapsvernombordet.
- På arbeidsplassane kan det settast opp flyttbare konteinerar med opphold- og sanitærfasilitetar, og konteiner for lagring av verktøy og utstyr. Konteinerane skal plasserast på bakken utan terrenginngrep. For å hindre terrengskade, skal det leggjast matter i terrenget framfor inngangsdørene. Alle konteinerane skal fraktast ut av området straks anleggsarbeidet er sluttført, og eventuelle terrengskadar skal rettast.
- Eksisterande 300 kV-leidning skal rivast straks ny 420 kV-leidning er sett i drift.
- Ved fjerning av eksisterande mastepunkt skal mastene skjerast ned, kappast opp og fraktast ut med helikopter. Fundamentet til mastene skal skjerast ned til fjellet, og i lausmassar skal fundamentet fjernast 20 cm under bakken. Fjerning av fundamenta skal gjerast ved å bruka handhalde boremaskin og ekspanderande, eller avgrensa sprenging av sjølv fundamentet. Ved bruk av sprenging skal sprengstein og alle restar etter sprengstoff samlast opp og handterast som avfall som vert frakta ut av området.
- Etter anleggsperioden er avslutta skal området ryddast for avfall, og alt utstyr skal fraktast ut av området.
- Rapporten som vert utarbeidd etter arbeidet er avslutta skal sendast til verneområdestyret.
- Det skal vere ei sluttsynfaring med forvaltar ved avslutning av arbeidet med 420 kV-leidninga for å sjå til at tilstellinga etter arbeidet er tilfredsstillande.

Saksopplysningar

Dokument som bakgrunn for saka:

- Søknad om dispensasjon fra verneforskrifta for Bleia-Storebotnen landskapsvernombord, 420 kV Sogndal – Aurland, Statnett, datert 25.04.2022
- Godkjend Miljø-, transport- og anleggsplan (MTA) 420 kV Sogndal – Aurland, og Sogndal – Hove til Ramnaberget, NVE, 31.03.2022

Søknaden vert vurdert etter:

- Forskrift om vern av Bleia-Storebotnen landskapsvernombord av 08.10.2004
- Naturmangfaldlova av 19. juni 2009
- Forvaltningsplan for Vestnorsk fjordlandskap, delområde Nærøyfjorden, rapport nr. 1-2008

NVE har tildelt Statnett anleggskonsesjon etter energilova § 3-1 for fornying av 420 kV leidningen Sogndal - Aurland i Vestland fylke. Den nye Sogndal – Aurland leidningen vil passere gjennom Bleia – Storebotnen landskapsvernombord. Statnett søker Nærøyfjorden verneområdestyre om dispensasjon fra verneforskrifta for Bleia – Storebotnen landskapsvernombord. Det vert søkt om dispensasjon fra naturmangfaldlovas § 48 og forskrift om vern av Bleia – Storebotnen landskapsvernombord § 3, punkt 1.3 bokstav d) for

Nærøyfjorden verneområdestyre

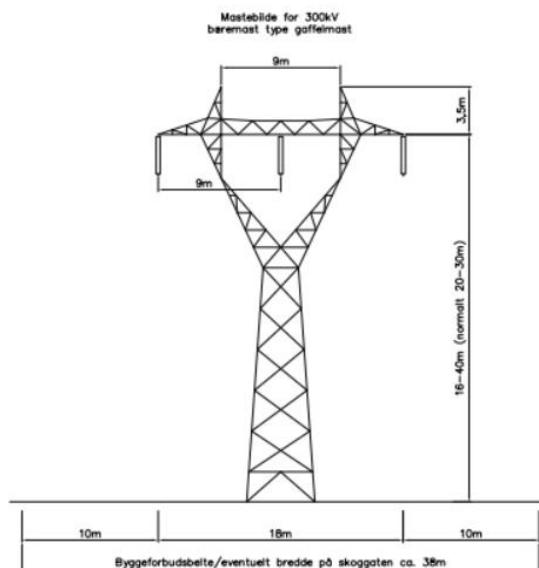
gjennomføring av naudsynte tiltak. I tillegg vert det søkt om dispensasjon fra § 3, punkt 5 for naudsynt motorferdsel i byggeperioden, og løyve etter § 4 for slik ferdsel.

Ny 420 kV leidning Sogndal – Aurland skal byggjast som erstatning for dagens leidning for å auka overføringskapasiteten. Leidningen vil gå over ei strekning på ca. 8,65 kilometer gjennom verneområdet. Den nye leidningen er planlagt bygt parallelt med og vest for dagens leidning. Avstanden mellom senterlinja på eksisterande og ny leidning vil variere frå ca. 40 meter i sør aust til ca. 100 meter i nord vest. Leidningen vert bygd som dupleks, noko som inneber to linjer for kvar fase, i alt seks faselinjer og to topplinjer. Bygginga i verneområdet omfattar 23 nye master med tilhøyrande støypte fundament. Mastetypen som skal brukast er Statnett si standard portalmast med innvendig bardunering. Når ny leidning er ferdig bygd og sett i drift, og traseen er frigitt, skal den eksisterande leidningen fjernast heilt, inkludert 27 master med fundament.

Dei nye mastene vil ha større dimensjonar enn eksisterande master. Bileta og figurane under viser eksisterande og nye master.

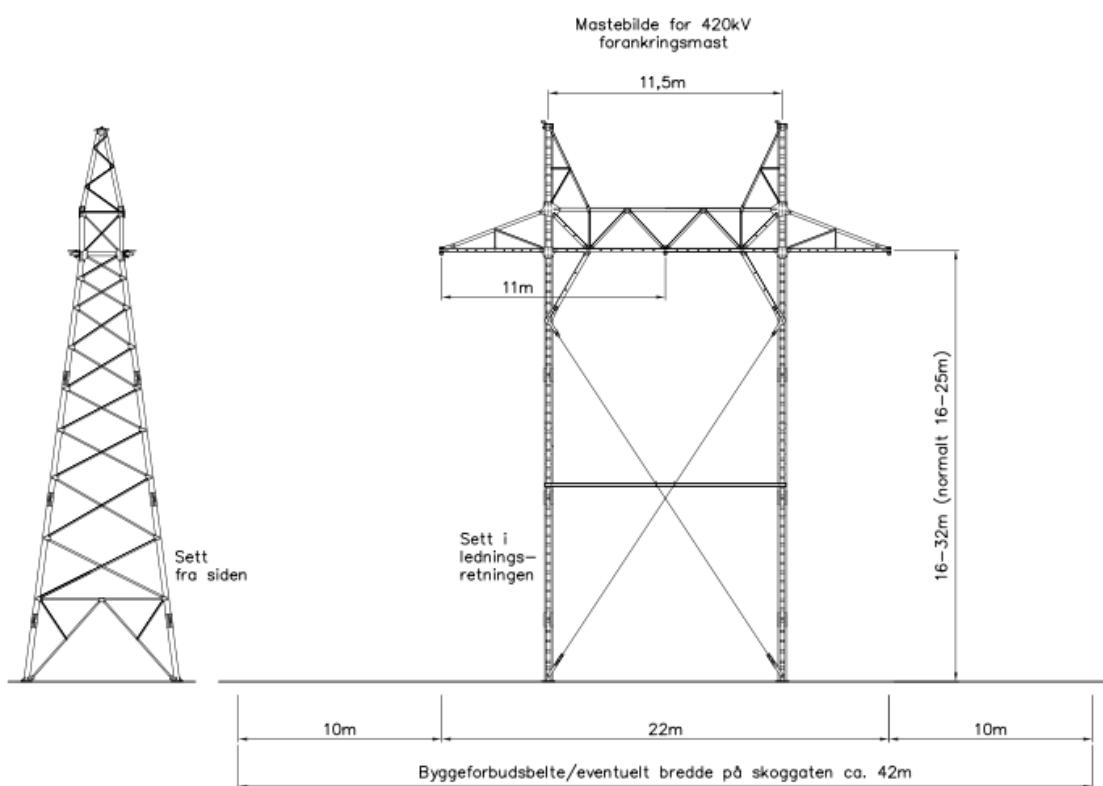
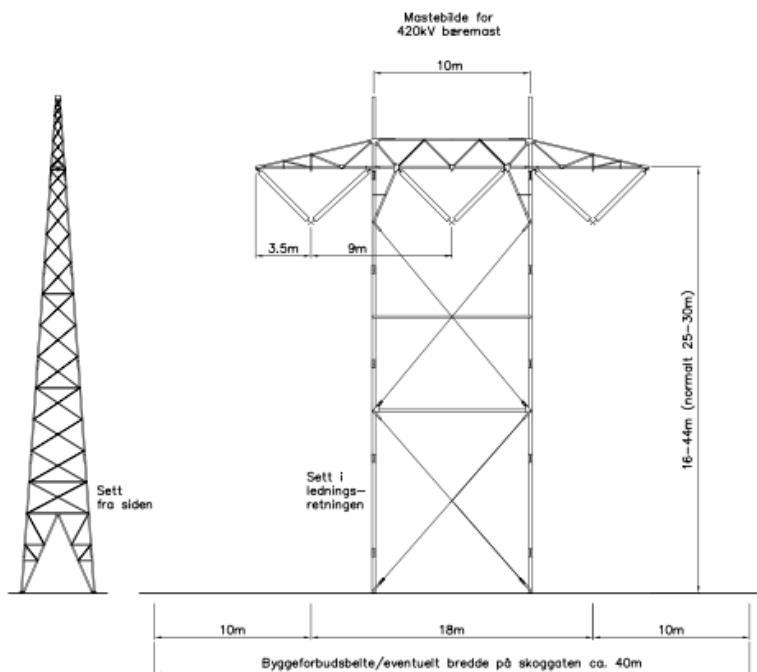
Eksisterende

Bilde av eksisterande mast, for 300 kV, og teikning av 300 mast for kV-leidning.

Nærøyfjorden verneområdestyre

Generaliserte teikningar av mastene. Bæremast øvst, og forankringsmast nedst. Teikning tilsendt fra Statnett 07.06.2022

For Bleia – Storebotnen landskapsvernområde søker Statnett om følgjande:
«Unntak fra vernebestemmelsene for bygging av ca. 8650 meter ny 420 kV dupleks ledning med 23 mastpunkt, vest for eksisterende ledningstrase.

For å unngå omfattende kjøring i terrenget med mulige terrengskader, søker Statnett om unntak fra verneforskriften § 5.1 og om tillatelse til helikoptertransport frem til det enkelte mastepunkt. Flyvningen vil omfatte daglig personelltransport til og fra arbeid, transport av materialer til fundamentering, inkludert innflyvning av forskaling, armering og betong, og flyvning for mastemontasje og strekking av liner. Det søkes også om tillatelse til helikoptertransport for riving av master, liner og fundament.

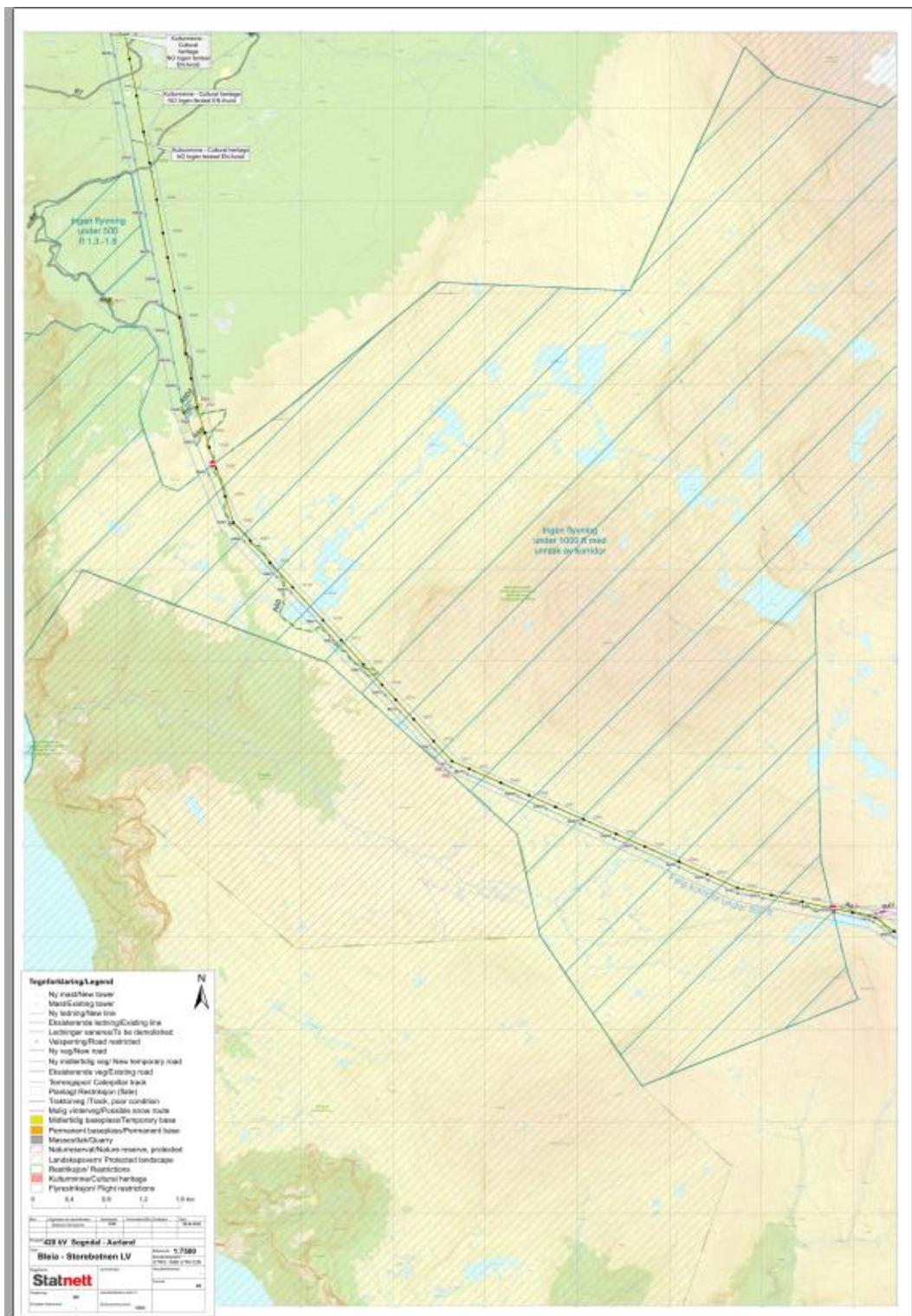
For de tilfellene der det viser seg at mastefundament må graves ut i løsmasser, vil det kunne være behov for å belte en gravemaskin frem til mastepunktet. For slike tilfeller søker Statnett om tillatelse til motorferdsel gjennom verneområdet for utgraving av mastefundament. Eksisterende kjøreruter vil da bli brukt i så stor utstrekning som mulig.

For gjennomføring av arbeider krever byggherreforskriftens § 9 bokstav i, og arbeidsplassforskriften kapittel 3, at det skal være tilgang til spiserom og toalett. Dette planlegges løst ved å fly ut flyttbare kontainere med oppholds- og sanitærfasiliteter ved arbeidsstedet. Det er også behov for enkle kontainere for lagring av verktøy og utstyr, inkludert førstehjelps- og beredskapsutstyr. Alle kontainere kan plasseres rett på bakken uten opparbeidelse og flyttes ved behov etter arbeidets prosesjon. På grunn av kort sesong kan det være behov for flere arbeidslag med tilhørende fasiliteter i gang samtidig. For sanitæranlegg planlegges det bruk av mobile løsninger med tett tank som kan flys ut for tømming og levering til godkjent mottak. Statnett søker om tillatelse til midlertidig plassering av kontainere for opphold, toalett og lagring av verktøy og annet utstyr på arbeidsstedene.

Ved vinkelpunktet ved mast FM71 mot grensen til Nordheimsdalen naturreservat, på riggplassene B8C og B8D, søkes det om tillatelse til midlertidig plassering i terrenget av strekkeutstyr i form av vinsj og tromler. Utstyret plasseres rett på bakken og forankres med løse betongblokker som flys inn. Det kan være behov for noe enkel planering for å kunne stille opp utstyr. Gravemaskin til dette vil kunne flys inn og ut. Arealene vil bli tilbakeført etter bruk».

Nærøyfjorden verneområdestyre

Kart som viser ny og gammel linje gjennom Bleia-Storebotnen landskapsvernområde

Lovgrunnlaget

Føremålet i Bleia – Storebotnen landskapsvernområde er definert i verneforskrifta § 2:
«Føremålet med Bleia – Storebotnen landskapsvernområde er å ta vare på eit vakkert og eigenarta natur- og kulturlandskap frå fjord til fjell. Her utgjer breisen si forming av det gamle slettelandet og fjordlandskapet med ein variert vegetasjon og fauna med villrein ein vesentleg del av landskapets karakter».

Dagens kraftlinje mellom Aurland og Sogndal var bygd når Bleia-Storebotnen landskapsvernområde vart verna, og er omtala i § 3, punkt 1 i verneforskrifta.

1. Landskapet

1.1 Området er verna mot alle inngrep eller tiltak som vesentleg kan endre eller verke inn på landskapets art eller karakter.

1.2 Reglane i 1.1 er ikkje til hinder for:

b) Drift og vedlikehald av eksisterande kraftleidning og andre luftleidningar, kablar, vatningsveiter, løypestreng, gjerde m.m.

d) Oppgradering/fornyning av kraftleidning for heving av spenningsnivå og auking av linjetverrsnitt når dette ikkje krev vesentlege fysiske endringar i strid med verneføremålet.

1.3 Forvaltningsstyresmakta kan gje løyve til:

d) Oppgradering/fornyning av kraftleidning som ikkje faller inn under pkt. 1.2

Bygging av ei helt ny kraftlinje som erstatning for eksisterande kraftlinje, vil krevje vesentlege fysiske endringar og må behandlast etter verneforskrifta § 3 punkt 1.3 d).

Etter naturmangfaldlova (nml.) § 7 skal prinsippa i §§ 8-12 leggjast til grunn ved utøving av offentleg mynde, og det skal koma fram av vedtaket korleis prinsippa er vurdert og vektlagt i saka.

Vurdering

I Bleia-Storebotnen landskapsvernområde går det ei 300 kV-leidning i dag. Denne linja var etablert før verneområdet vart oppretta. Ny 420 kV-leidning vil erstatta eksisterande linje.

Bygging av den nye kraftlinje vil gje fysiske inngrep i landskapet, og vil kunne påverka landskapet. I forvaltningsplanen er oppgradering av linja gjennom Bleia-Storebotnen omtalt, og det står at det må vurderast om linja har vesentleg verdi for samfunnet nasjonalt.

«Oppgradering av kraftlinjer som fører til endra landskapsbilete, må konsekvensvurderast m.a. som følgje av verdsarvstatusen». I samband med konsesjonssøknaden til NVE, har Statnett gjennomført konsekvensvurdering. Ny 420 kV-leidning vil påverka landskapets art og karakter, men den vil ikkje gje vesentlege auka påverknad sett i forhold til eksisterande 300 kV-leidning. I anleggsperioden med to kraftlinjer vil det gje vesentleg endring av landskapet, men det vil vera i ein avgrensa periode på inntil 4 år. Oppgradering av 300 kV-leidningen var eit tema under opprettig av verneområdet, og den er omtalt som nasjonalt viktig tiltak for straumforsyning i landet. Tiltaket vil slik sett også tilfredsstille krava for å kunne behandlast etter naturmangfaldlova § 48. På denne bakgrunn vurderer forvaltar at søknaden om bygging av 420 kV-leidning kan behandlast etter verneforskrifta § 3 punkt 1.3 d).

Søknaden om motorferdsel og fersel i samband med bygginga må behandlast som eiga sak etter verneforskrifta for Bleia-Storebotnen og naturmangfaldlova § 48.

Det er gjennomført konsekvensutgreingar som grunnlag for konsesjonssøknaden for tiltaket med ny kraftlinje, og det er utarbeid miljø-, transport- og anleggsplan for bygging av strekninga. I konsekvensutgreiinga er det brukt tilgjengeleg og oppdatert kunnskapsgrunnlag.

I starten på planprosessen for ny kraftlinje, og før detaljplanlegging var sett i gang, var forvaltar med på synfaring langs eksisterande linjetrasse for å sjå på plassering av nye mastepunkt. Under synfaringa vart det påpeika viktigheita av å halda køyring i terrenget på eit minimum i dette høgfjellsterrenget for å unngå varige spor.

Det er ikkje gjennomført nye registreringar, med unntak av registrering av kulturminne. Kulturminne er lagt inn i MTA-kart, og kulturminne vert merkt i terrenget for å unngå skade på kulturminne.

Bleia-Storebotnen landskapsvernombordet er ein del av Nordfjella villreinområde. På noverande tidspunkt er det ikkje villrein i dette området. Det er planar om reintroduksjon av villrein, men det er usikkert kva tid dette vert gjennomført. Anleggsaktivitet vil ha negativ konsekvens for villrein. Statnett opplyser i søknaden at dei vil ha dialog med villreinforvaltninga om eventuelle tiltak og omsyn dersom reintroduksjon vert planlagt før anleggsarbeidet er avslutta.

Statsforvaltaren har påpeika at det er registrert kongeørn-reir i nærområdet til riggplassane B8C og B8D i verneområdet. NVE viser til erfaringar frå andre område at reirplassane vert tatt i bruk att etter ein anleggsperiode er avslutta. Riggplassane i verneområdet er midlertidige, og skal fjernast når anleggsperioden er avslutta i 2026. Forvaltar vurderer kunnskapsgrunnlaget jf. nml. § 8 som godt for å vurdera saka, og føre-var-prinsippet jf. nml. § 9 er difor ikkje veklagt i denne saka.

Forvaltninga skal vurdera den samla belastninga eit tiltak vil få på økosystemet jf. nml. § 10. I dag er det ein 300 kV-leidning med 27 mastepunkt som går gjennom landskapsvernombordet. I anleggsperioden når det er 2 kraftlinjer, vil tiltaket ha stor verknad på landskapets art og karakter. Dette vil vera midlertidig då eksisterande linje skal rivast så snart den nye er ferdig og i drift. Den nye linja vil ha 23 mastepunkt, og med det færre inngrep i terrenget. Dei nye mastene vil vera høgare og ruve meir i terrenget enn den gamle linja. Totalinntrykket på landskapet vil truleg likevel ikkje verta vesentleg forringa ut frå dagens situasjon.

Ved etablering av eksisterande linje (1960 til 1970) vart det køyrt i terrenget, og det viser framleis køyrespor i terrenget etter denne køyringa. Det viser at terrengeksider i fjellet set spor i mange år. Det bør difor i størst mogleg grad unngåast å køyra i terrenget i samband med bygging av mastepunkt og linje. Eksisterande køyrespor bør heller ikkje brukast då det vil auka tida for at desse spora gror att. Bruk av køyretøy i terrenget ved anleggsarbeid vil kunne ha presedensverknad for andre tiltak, og bør behandles strengt i eit verneområde. Det bør difor berre i unntakstilfelle tillatast køyring i terrenget. Under føresetnad av at det i minst mogleg grad vert påført skadar på terrenget under anleggsarbeidet, vurderer forvaltar den samla belastninga av ny 420 kV-linje som akseptabel.

I søknaden og i MTA-plan er arbeidsmetoden for tiltaket skildra. Det skal gjerast minst mogleg terrengeinngrep på kvart mastepunkt, og det skal berre brukast stadeigen masse ved revegtering på mastepunkta. Ved fjerning av eksisterande mastepunkt skal mastene

skjerast ned, kappast opp og fraktast ut med helikopter. Fundamentet til mastene skal skjerast ned til fjellet, og i lausmassar skal fundamentet fjernast 20 cm under bakken. Fjerning av fundamenta skal gjerast ved å bruka handhalde boremaskin og ekspanderande, eller avgrensa sprenging av sjølve fundamentet. Ved bruk av sprenging skal sprengstein og alle restar etter sprengstoff samlast opp og handterast som avfall som vert frakta ut av området.

I anleggsperioden med etablering av ny linje og riving av eksisterande linje, skal det vera tilgang til spiserom og toalett for arbeidsfolka. Konteinerar for opphold, toalett og lagring av verktøy og anna utstyr på arbeidsstadane skal flygast inn og setjast rett på bakken. Det er ikkje trond for tilpassing av terrenget for plassering av konteinrarane. For å unngå slitasje på terrenget ved konteinrarane, bør det leggjast matter på bakken der det er størst trafikk av arbeidsfolk.

Med dei vilkåra som er sett for gjennomføring av tiltaket, vurderer forvaltar arbeidsmetoden som miljøforsvarleg til dette føremålet jf. nml. § 12. Dersom tiltaket fører til skade på naturmangfaldet, skal tiltakshavar dekke kostnaden med å hindre eller førebygge skaden jf. nml. § 11.

Konklusjon

På bakgrunn av vurderingar etter naturmangfaldlova §§ 8-12 og verneforskrifta for Bleia-Storebotnen landskapsvernområde, rår forvaltar til at det vert gitt dispensasjon til bygging av 420 kV-leidning og riving av eksisterande 300 kV-leidning i landskapsvernområdet.